

Sygn. akt II UK 487/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku K.J.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 października 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.
z dnia 22 kwietnia 2016 r.,

- 1) oddała skargę kasacyjną,**
- 2) zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów
pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Ubezpieczeń Społecznych w W. wyrokiem z dnia 27 listopada 2013 r. zmienił zaskarżone przez odwołującą się K. J. decyzje Dyrektora

Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie: z dnia 29 października 2009 r. w przedmiocie ponownego ustalenia od dnia 1 stycznia 2010 r. wysokości emerytury policyjnej oraz z dnia 17 grudnia 2009 r. w przedmiocie zmiany od 1 stycznia 2010 r. wysokości tej emerytury w ten sposób, że uznał, iż okres służby odwołującej się między 27 maja 1975 r. a 31 marca 1980 r. winien być liczony wskaźnikiem po 2,6% za każdy rok służby. W pozostałej części oddalił natomiast odwołania wniesione od tych decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 3 czerwca 1997 r. ustalono dla odwołującej się prawo do emerytury policyjnej. Wysokość emerytury z tytułu wysługi lat wyniosła 72,72% podstawy wymiaru. Odwołująca się pełniła od dnia 27 maja 1975 r. służbę w Zespole Projektantów Systemów i Programistów Biura Informatyki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na stanowisku inspektora, od dnia 15 czerwca 1978 r. w Wydziale I Biura Informatyki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na stanowisku inspektora, od dnia 1 kwietnia 1980 r. w Wydziale IX Biura „C” Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na stanowisku inspektora i od dnia 1 grudnia 1986 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w Wydziale X Biura „C” Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na stanowisku starszego inspektora.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, I Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby j Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (dalej jako ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r.), organ rentowy otrzymał informację z Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 21 września 2009 r. o przebiegu służby odwołującej się w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, sporządzoną na podstawie posiadanych przez IPN akt osobowych. Z informacji tej wynikało, że odwołująca się w okresie od dnia 27 maja 1975 r. do dnia 31 lipca 1990 r. pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu

informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Uwzględniając wspomnianą informację, organ rentowy pierwszą z wymienionych wyżej decyzji ponownie ustalił, od dnia 1 stycznia 2010 r., wysokość emerytury należnej odwołującej się, obniżając wskaźnik podstawy wymiaru emerytury za okres od dnia 27 maja 1975 r. do dnia 31 lipca 1990 r. z 2,6% do 0,7% za każdy rok służby w tym okresie. Ustalona w ten sposób wysokość emerytury z tytułu wysługi wraz z podwyższeniem, o którym mowa w art. 15 ust. 2, 3, 3a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (dalej jako ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. lub ustawa zaopatrzeniowa) wyniosła od dnia 1 stycznia 2010 r. 42,69% podstawy wymiaru; łącznie określono wysokość emerytury z uwzględnieniem podwyższenia z art. 15 ust. 4 powołanej ustawy na 42,69% podstawy wymiaru co dało kwotę 1.831,59 zł. Drugą z wymienionych wyżej decyzji organ rentowy ustalił wysokość emerytury odwołującej się od dnia 1 stycznia 2010 r. w kwocie netto, tj. po odliczeniu zaliczek na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne, na kwotę 1.525,75 zł.

Biorąc pod uwagę tak ustalony stan faktyczny sprawy, Sąd Okręgowy stwierdził, że z dniem 16 marca 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r., która wprowadziła do ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. art. 15b, określający zasady obliczania wysokości emerytury dla osób, które pozostawały w służbie przed 2 stycznia 1999 r. i pełniły służbę w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (dalej jako ustawa z dnia 18 października 2006 r. lub ustawa lustracyjna). Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r., organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są m.in. instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz wojewódzkich, rejonowych i

równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych. Z kolei, art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. stanowi, że na wniosek organu emerytalnego właściwego według niniejszej ustawy Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu sporządza na podstawie posiadanych akt osobowych i w terminie 4 miesięcy od dnia otrzymania wniosku, przekazuje organowi emerytalnemu informację o przebiegu służby wskazanych funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. Zgodnie z art. 13a ust. 5, informacja ta jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb, o których mowa w art. 12. Wreszcie, zgodnie z art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: (-) 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990; (-) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, li oraz pkt 2-4. Przepis art. 15b ust. 2 stanowi, z kolei, że przepisy art. 14 i 15 stosuje się odpowiednio.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że kwestia zgodności art. 15b ust. 1 z dnia 18 lutego 1994 r. była badana przez Trybunał Konstytucyjny pod kątem zgodności z ustawą zasadniczą. Sąd Okręgowy wyjaśnił też, że przepis ten jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 15 ustawy, zmienia zasady liczenia emerytury policyjnej określonej grupie osób. Treść art. 15b ust. 1 odnosi się do okresów służby w określonym charakterze, która w innej sytuacji (gdyby nie była to służba w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990) stanowiłaby 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby (przeciętnie 2,6% za każdy rok) i po 2,6% podstawy wymiaru za każdy dalszy rok tej służby. Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że ust. 2 tego przepisu mówi o odpowiednim stosowaniu przepisów art. 14 i 15. Oznacza to, że nie zmieniono zasad liczenia emerytur policyjnych w innych przypadkach, tj. np. doliczania do wysługi emerytalnej okresów przypadających po zwolnieniu ze służby, uwzględniania okresów składkowych i nieskładkowych poprzedzających służbę itd.

Sąd Okręgowy odwołał się również do uchwały Sądu Najwyższego w z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11, w której wyrażono pogląd, że „za każdy rok pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.), emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia”.

Sąd pierwszej instancji przytoczył także uzasadnienie tej uchwały oraz stwierdził, że Biuro „C” było odpowiedzialne za prowadzenie ewidencji spraw, faktów i osób pozostających w czynnym zainteresowaniu jednostek organizacyjnych MSW, rejestrowanych w przeszłości przez Służbę Bezpieczeństwa, udzielanie informacji upoważnionym jednostkom, jak również za gromadzenie, przechowywanie, opracowanie i udostępnianie dokumentacji archiwalnej. W korespondencji na zewnątrz resortu spraw wewnętrznych Biuro „C” MSW występowało jako Centralne Archiwum.

Pion „C” (kartoteki, archiwum operacyjne) składał się z Centralnego Archiwum MSW (1956-1965) (jednostka ogólnoministerialna, następnie włączona do Biura „C”), Biura Ewidencji Operacyjnej MSW (1956-1960), Biura „C” (1960-1990) (używano również nazwy Centralne Archiwum), w skład którego wchodził Wydział Ewidencji Operacyjnej KWMO oraz Wydział „C” KWMO/WUSW (w mniejszych województwach od 1982 r. Sekcja „C” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego KWMO/WUSW).

Służba odwołującej się w Biurze „C” została zakwalifikowana do służby w organach bezpieczeństwa państwa, w związku z tym, że w § 1 zarządzenia nr 53/90 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 lipca 1990 r. w sprawie określenia:

stanowisk zajmowanych przez funkcjonariuszy b. Służby Bezpieczeństwa oraz jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych, w których pełnili oni służbę, funkcjonariuszami byłej Służby Bezpieczeństwa były osoby, które pełniły służbę na stanowiskach i w jednostkach wymienionych w Instrukcji Przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej z 25 czerwca 1990 r. Była ona załącznikiem do Decyzji Sekretarza Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Centralnych z dnia 2 lipca 1990 r. Zostały w niej wymienione jednostki istniejące w chwili likwidacji (Departament I, Departament II, Departament Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa, Departament Ochrony Gospodarki, Departament Studiów i Analiz, Grupa Operacyjno-Sztabowa Szefa Służby Bezpieczeństwa, Departament Kadr, Departament Szkolenia i Wychowania, Biuro „C”, Biuro Szyfrów, Biuro Śledcze, Biuro Paszportów, były Zarząd Ochrony Funkcjonariuszy, Akademia Spraw Wewnętrznych, Biuro „B”, Departament Techniki) oraz przypomniane te, które istniały w dniu 31 lipca 1989 r. (Departamenty III, Departamenty IV, Departamenty V i Departamenty VI oraz Biuro Studiów SB i Główny Inspektorat Ochrony Przemysłu, Zarząd Polityczno- Wychowawczy, Wyższa Szkoła Oficerska MSW w Legionowie).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1990 r. w sprawie nadania statutu organizacyjnemu Ministerstwu Spraw Wewnętrznych (Dz.U. 1990 Nr 49, poz. 288) nie umieściło w jego strukturach Biura „C”. W związku z tym należało uznać, że dotychczasowe Biuro „C” funkcjonujące w ramach MSW uległo likwidacji razem z innymi jednostkami organizacyjnymi Służby Bezpieczeństwa. Tym samym, okres służby pełnionej przez odwołującą się w wymienionej jednostce mieścił się w katalogu organów wymienionych w art. 2 ust. 3 powyższej ustawy (jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami).

W ocenie Sądu pierwszej instancji, brak było natomiast przesłanek do zaliczenia do okresu służby w organach bezpieczeństwa państwa okresu pełnienia przez odwołującą się służby w Biurze Informatyki. Biuro Informatyki MSW zajmowało się szeroko rozumianą informatyzacją Ministerstwa (m.in. współpracowało z jednostkami resortu spraw wewnętrznych w tworzeniu

nowoczesnych systemów informacyjnych i obsługą techniczną funkcjonujących systemów informatycznych). Jednostki tej nie można było uznać za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r., bo chociaż mieściło się w katalogu instytucji wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 5 tej ustawy, to nie odpowiadało kryteriom sformułowanym w art. 2 ust. 3 ustawy. Biuro Informatyki MSW rozwiązano zarządzeniem organizacyjnym nr 16/Org Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 31 marca 1980 r. Jednostka ta w oczywisty sposób nie mogła zatem podlegać rozwiązaniu w momencie zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa. Skoro zaś Biuro Informatyki MSW nie mogło zostać uznane za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r., do którego w tym zakresie odsyła ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r., to okres pełnienia służby w tej jednostce nie mógł być utożsamiany z okresem „pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa”, o którym mowa w art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., i nie mógł powodować obniżenia wskaźnika podstawy wymiaru emerytury z 2,6% do 0,7%.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2016 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej od wyroku Sądu pierwszej instancji przez obie strony postępowania, sprostował niedokładność zawartą w zaskarżonym wyroku w ten sposób, że w pkt 1 pod słowach „decyzje” wpisał „z dnia 29 października 2009 r. i 17 grudnia 2009 r.”; zmienił zaskarżony wyrok w pkt 1 i 2 w ten sposób, że uznał, że okresy służby odwołującej się między 21 sierpnia 1978 r. a 14 września 1978 r., 11 sierpnia 1980 r. a 22 sierpnia 1980 r. oraz między 21 lutego 1983 r. a 4 marca 1983 r. winny być liczone wskaźnikiem 2,6 podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby, oraz oddalił odwołanie w pozostałej części. Ponadto zmienił zaskarżony wyrok w pkt 3 w ten sposób, że nie obciążył odwołującej się obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji oraz oddalił apelację odwołującej się i organu rentowego w pozostałej części.

W opinii Sądu Apelacyjnego, zaskarżony wyrok wymagał zmiany. Sąd ten stwierdził, że poza sporem było to, że w spornym okresie (od dnia 27 maja 1975 r. do dnia 31 lipca 1990 r.) odwołująca się pełniła służbę w Biurze Informatyki MSW (od dnia 27 maja 1975 r. do dnia 31 marca 1980 r.) oraz w Biurze „C” MSW (od

dnia 1 kwietnia 1980 r. do dnia 31 lipca 1990 r.). Istota sporu sprowadzała się zatem do oceny, czy jednostki te mogły lub nie mogły być zakwalifikowane jako organy bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r., do którego to przepisu odwołuje się art. 15b ust. 1 z dnia 18 lutego 1994 r.

Sąd Apelacyjny w pełni się zgodził przy tym ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji, że służba odwołującej się w Biurze „C” MSW podlegała takiej kwalifikacji w myśl art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r., natomiast nie zgodził się z poglądem, że służba w Biurze Informatyki MSW nie podlegała takiej kwalifikacji, z uwagi na treść art. 2 ust. 3 tej ustawy, gdyż Biuro to uległo likwidacji na mocy zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych nr 16/Org z dnia 31 marca 1980 r., a więc przed powstaniem UOP. Sąd drugiej instancji zauważył równocześnie, że w aktach osobowych odwołującej się znajduje się opinia Komisji Kwalifikacyjnej d/s Kadr Centralnych w sprawie przyjęcia byłych funkcjonariuszy SB do służby w UOP i innych jednostkach MSW, w której pozytywnie zaopiniowano przejście skarżącej do nowych służb. Odwołująca się zapoznała się natomiast z tą opinią w dniu 13 sierpnia 1990 r. i nie zgłosiła do niej zastrzeżeń. To oznaczało, że w tym dniu nie miała wątpliwości co do charakteru jednostek, w których służyła.

Na podstawie zgromadzonych aktów prawnych i dokumentów Sąd Apelacyjny stwierdził, że Zakład Techniki Specjalnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych został powołany zarządzeniem nr 006/66 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 stycznia 1966 r. w sprawie powołania Zakładu Techniki Specjalnej MSW i nadania mu regulaminu organizacyjnego. Do zakresu działania tego Zakładu należało opracowywanie i produkcja dla potrzeb operacyjnych MSW sprzętu i urządzeń techniki specjalnej, śledzenie postępu technicznego i występowanie z inicjatywą techniczną do jednostek operacyjnych, koordynowanie rozwoju techniki specjalnej jednostek operacyjnych resortu spraw wewnętrznych oraz wskazanie nowej techniki dla tych jednostek, prowadzenie informacji naukowo-technicznej z zakresu techniki operacyjnej resortu. Zarządzeniem nr 0011/69 z dnia 21 stycznia 1969 r. Minister Spraw Wewnętrznych włączył do ZTS komórkę w postaci Ośrodka Elektronicznego Przetwarzania Informacji przy ZTS, która to komórka prowadziła całokształt prac związanych z elektronicznym przetwarzaniem informacji w resorcie z uwzględnieniem założeń operacyjno-

technicznych niezbędnych do opracowania systemów przetwarzania zbiorów informacji poszczególnych jednostek resortu. Zarządzeniem organizacyjnym nr 051/71 z dnia 15 czerwca 1971 r. ZTS został rozwiązany i włączony do Departamentu Techniki pod nazwą „Zakład Konstrukcji Sprzętu Operacyjnego przy Departamencie Techniki MSW” (zarządzenie organizacyjne nr 051/71 z dnia 15 czerwca 1971 r.). Natomiast etat nr 019/3 Ośrodka Elektronicznego Przetwarzania Informacji przy ZTS został z dniem 15 maja 1971 r. unieważniony (zarządzenie organizacyjne nr 047/0rg z dnia 28 maja 1971 r.). W miejsce OEPI został powołany Ośrodek Informatyki MSW (zarządzenie organizacyjne nr 047/0rg Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 maja 1971 r.), odpowiedzialny za koordynację, projektowanie, planowanie i eksploatację systemów informacyjnych w resorcie spraw wewnętrznych (regulamin nadany zarządzeniem nr 0137/71 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 października 1971 r.). Z dniem 6 marca 1973 r. Ośrodek Informatyki MSW został przemianowany na Biuro Informatyki MSW z zachowanym stanem etatowym 86 stanowisk (zarządzenie organizacyjne nr 024/0rg Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 1973 r.). Kolejnym zarządzeniem nr 016/Org z 1 dnia kwietnia 1980 r., Minister Spraw Wewnętrznych unieważnił z dniem 31 marca 1980 r. etat nr 020/3 Biura Informatyki o stanie etatowym 127 stanowisk i włączył do Biura „C” (etat nr 06/29) z dniem 1 kwietnia 1980 r. stanowiska i komórki organizacyjne Biura Informatyki (do Biura „C” włączono nadając kolejny numer Wydział IX - Systemów, Wydział X - Technologii, Wydział XI - Techniki, Samodzielną Sekcję Ochrony Danych, Sekcję Ogólną, a w kierownictwie utworzono etat zastępcy dyrektora Biura). Tak więc Biuro Informatyki, przez „unieważnienie” jego etatu (zarządzenia określającego strukturę organizacyjną) i przejęcie kadr i zadań zostało włączone do Biura „C”, przejęte w zakresie zadań i kadr przez Biuro „C” MSW. O tym, że do takiego skutku zmierzały i taki skutek odniosły wskazane wyżej działania resortu, świadczyło pismo Dyrektora Biura Organizacyjnego MSW do dyrektora Biura „C” z dnia 2 października 1980 r. (nadesłane przez IPN w załączeniu do projektu etatu Biura Informatyki ze stanem etatowym 127 stanowisk), w którym wprost stwierdzało się, że Biuro Informatyki zostało włączone do Biura „C” (pismo dotyczyło wykazu stanowisk służbowych, na których przysługiwał dodatek za znajomość języków obcych). Ponadto, w dniu 3 kwietnia 1980 r. Dyrektor Biura

Organizacyjnego MSW wydał komunikat nr 1/80 zawierający informację, że z dniem 31 marca 1980 r. rozwiązano Biuro Informatyki, włączając dotychczasowy zakres zadań tej jednostki do Biura „C” MSW.

Sąd Apelacyjny uznał w związku z tym, że w rozumieniu art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. poprzednikiem, w znaczeniu poprzedzania w kolejności Biura „C” było Biuro Informatyki/Ośrodek Informatyki. Art. 2 ust. 3 stanowi bowiem, że: „Jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami”. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przy wzięciu pod uwagę zakresu semantycznego pojęcia „poprzedniczka” - „ta, która była gdzieś, robiła coś, zajmowała jakieś stanowisko itp. uprzednio, przed kimś”, powołany przepis należy zatem odczytywać tak, że poprzedniczką w części jednostki jest inna jednostka, jeżeli została włączona w struktury tej pierwszej, istniejącej w dalszym ciągu w zmienionym kształcie. Sąd drugiej instancji uwzględnił w tym zakresie również aspekt czasowy i strukturalny przekształceń organizacyjnych w ramach jednostek MSW, którego zadania musiały być realizowane w sposób ciągły.

Sąd Apelacyjny przypomniał też, że Biuro „C”, do stycznia 1960 r. Biuro Ewidencji Operacyjnej (zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych nr 04/60 z dnia 2 stycznia 1960 r. w sprawie zmiany nazwy) było odpowiedzialne za prowadzenie ewidencji spraw, faktów i osób pozostających w czynnym zainteresowaniu jednostek organizacyjnych MSW, rejestrowanych w przeszłości przez Służbę Bezpieczeństwa, udzielanie informacji upoważnionym jednostkom, jak również gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie i udostępnienie dokumentacji archiwalnej. W tym celu, między innymi, prowadziło kartotekę zagadnieniową, kartotekę czynnej i wyeliminowanej sieci agenturalno-informacyjnej, ewidencję i rejestrację osobowych źródeł informacji (zarządzenie 00124/65 MSW z dnia 30 listopada 1965 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Biura „C” MSW). Zarządzeniem z dnia 30 listopada 1967 r. nr 0114/67 Minister nadał zaś Biuru nowy regulamin organizacyjny. Zadaniem tej jednostki nadal było prowadzenie ewidencji spraw, faktów, osób pozostających w czynnym zainteresowaniu jednostek organizacyjnych MSW, rejestrowanych w przeszłości przez SB i MO, udzielanie

informacji upoważnionym jednostkom, osobom fizycznym i prawnym w zakresie informacji adresowych, jak również gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie i udostępnianie dokumentacji archiwalnej (§ 1 regulaminu). Poszerzenie działalności Biura „C” nastąpiło zaś w związku z wchłonięciem Biura Informatyki (zarządzenie organizacyjne nr 016/0rg z dnia 1 kwietnia 1980 r.). Spowodowało to zmiany w strukturze Biura „C” (w części wyżej opisanej). Powstały nowe wydziały, będące odpowiednikami komórek organizacyjnych Biura Informatyki. I tak z Wydziału II powstał Wydział X - Technologii Biura „C”. Odwołująca się pełniła służbę w Wydziale [...] Biura Informatyki, a następnie w Wydziale [...] Biura „C”. Wydział [...] pełnił funkcje techniczno-pomocnicze, a jego głównym zadaniem było przenoszenie danych z dokumentów źródłowych na komputerowe nośniki informacji, eksploatacja opracowanych i wdrożonych systemów informatycznych, obsługa eksploatacyjna sprzętu komputerowego zainstalowanego w Biurze „C”. Zakres działania i organizacji Biura „C” po dokonaniu powyższych zmian został określony zarządzeniem nr 035/81 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 sierpnia 1982 r. w sprawie zakresu działania i organizacji Biura „C”. Biuro „C”, według tego zarządzenia (§ 2), odpowiadało za opracowywanie, wdrażanie i eksploatację systemów informacyjnych w resorcie spraw wewnętrznych obejmujących osobowe źródła informacji, sprawy operacyjne i osoby rozpracowywane oraz zdarzenia i inne zainteresowania, gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i udostępnianie materiałów) archiwalnych w resorcie spraw wewnętrznych, wdrażanie i rozwój informatyki oraz techniki mikrofilmowej. Zakresem działania objęte było prowadzenie ewidencji tajnych współpracowników, spraw operacyjnych i różnorodnych kartotek (§ 3 zarządzenia).

Sąd drugiej instancji podniósł także, iż Służba Bezpieczeństwa (do 1983 r. publikowane akty prawne nie używały tej nazwy) funkcjonowała jako wyznaczone Departamenty MSW oraz wydziały wojewódzkich lub referaty powiatowych (rejonowych) Komend Milicji Obywatelskiej. Oddanie do dyspozycji SB struktur tych organów dokonało się w oparciu o niejawnie akty prawne niższego rzędu - zarządzenia, wytyczne, rozkazy, co według Sądu Apelacyjnego, miało taki skutek, że rozstrzygnięcie, czy dana struktura Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (i podległe jej jednostki terenowe) była jednostką Służby Bezpieczeństwa, a

zarazem organem bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy z dnia 18 października 2006 r., zależało od tego, czy odpowiadało legalnej definicji pojęcia jednostki Służby Bezpieczeństwa sformułowanej w art. 2 ust. 3 tej ustawy. Takimi jednostki były te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Wobec tego, wykładając treść art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy, należało odwołać się do tej ustawowej definicji. Sąd Apelacyjny podzielił przy tym pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w orzeczeniu z dnia 14 maja 2010 r., II AKa 108/10 (LEX nr 833269), zgodnie z którym sam przepis art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r., jako zawierający legalną definicję pojęcia jednostki SB, jest wystarczający do rozstrzygnięcia, czy dana jednostka Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jest jednostką Służby Bezpieczeństwa (instytucją centralną bądź jednostką terenową), a zarazem organem bezpieczeństwa państwa - w rozumieniu ustawy o ujawnianiu informacji. W takim znaczeniu Biuro „C” było jednostką centralną Służby Bezpieczeństwa, a tym samym organem bezpieczeństwa państwa.

Sąd drugiej instancji przypominał ponadto, że art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa stanowił, że tworzy się Urząd Ochrony Państwa, którego celem działania jest ochrona bezpieczeństwa Państwa i jego porządku konstytucyjnego. Nie ulegało więc wątpliwości, że z chwilą utworzenia Urzędu Ochrony Państwa, Służba Bezpieczeństwa została rozwiązana, gdyż tak stanowił art. 129 ust. 1 ustawy. Biuro „C” nie znalazło się w obowiązującym od dnia 27 lipca 1990 r. nowym statucie organizacyjnym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1990 r. w sprawie nadania statutu organizacyjnego Ministerstwu Spraw Wewnętrznych (Dz.U. Nr 49, poz. 288 ze zm.). W uchylonym jednocześnie, uprzednio obowiązującym na mocy uchwały nr 144 Rady Ministrów z dnia 21 października 1983 r. w sprawie nadania statutu organizacyjnego Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, zmienionej uchwałą nr 128 Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 1989 r., statucie wśród jednostek organizacyjnych Ministerstwa wymieniono natomiast Biuro „C” (§ 6 pkt 2). Wobec tego nie mogło budzić wątpliwości, że Biuro „C” jako jednostka MSW z mocy prawa podlegało rozwiązaniu

z chwilą zorganizowania UOP, z którą to chwilą funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa zostali też z mocy prawa zwolnieni ze służby. Gdyby Biuro „C” nie zostało rozwiązane, § 6 zarządzenia z dnia 20 maja 1990 r. byłby zbędny, bowiem byłoby oczywiste, że jednostka ta dalej wykonuje swoje zadania. Tymczasem Biuro „C” podlegało rozwiązaniu w następstwie wejścia w życie ustawy o UOP.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, powyższe rozważania wskazywały, że Biuro „C”, spełniało kryterium wynikające z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r., gdyż zostało z mocy prawa rozwiązane w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, wobec czego stanowiło organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu tej ustawy. Organami tymi były również: Ośrodek Informatyki i Biuro Informatyki jako poprzednicy w części Biura „C”. W związku z tym Sąd Apelacyjny uznał, że okres służby odwołującej się w Biurze Informatyki i w Biurze „C” MSW został prawidłowo zakwalifikowany jako okres służby w organach bezpieczeństwa państwa, a Sąd Okręgowy dokonując odmiennej kwalifikacji Biura Informatyki naruszył art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r.

Równocześnie Sąd Apelacyjny uznał że Sąd Okręgowy nie dostrzegł, że odwołująca się w toku służby trzykrotnie korzystała z urlopów związanych z wychowaniem dzieci. Wynikało to z jej akt osobowych i świadectwa służby z dnia 30 kwietnia 1997 r. W okresie od dnia 21 sierpnia do dnia 14 września 1979 r. oraz od dnia 11 sierpnia do dnia 22 sierpnia 1980 r. korzystała z urlopów bezpłatnych, udzielanych na opiekę nad dziećmi. Natomiast od dnia 21 lutego do dnia 9 marca 1983 r. korzystała z urlopu wychowawczego.

Powołując się w tym zakresie na regulacje art. 33 (w wersji obowiązującej do 31 grudnia 1972 r.), a przedtem art. 45 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, Sąd drugiej instancji stwierdził, że funkcjonariuszowi - kobiecie przysługiwały szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownicy według przepisów prawa pracy. Natomiast po wejściu w życie, od dnia 1 stycznia 1986 r., ustawy z dnia 31 lipca 1985 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w art. 55 tej ustawy postanowiono, że „Funkcjonariuszowi - kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownicy według przepisów prawa pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej”. Z kolei, po wejściu w

życie z dniem 1 stycznia 1975 r. Kodeksu Pracy, stosownie do art. 186 § 1 - zakład pracy na wniosek pracownicy jest obowiązany udzielić jej urlopu bezpłatnego w celu sprawowania opieki nad małym dzieckiem. Na mocy delegacji ustawowej zawartej w art. 186 § 2 Kodeksu Pracy, Rada Ministrów wydała w dniu 29 listopada 1975 r. rozporządzenie w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi i już wówczas pracujące matki mogły skorzystać z urlopu bezpłatnego w celu sprawowania opieki nad dzieckiem (nie posługiwano się jeszcze wówczas określeniem - urlop wychowawczy, niemniej cel takiego urlopu bezpłatnego był taki sam). Następnie, w oparciu o taką samą podstawę prawną, Rada Ministrów w dniu 17 lipca 1981 r. wydała rozporządzenie w sprawie urlopów wychowawczych. Zgodnie z § 18 tego rozporządzenia okres urlopu wychowawczego w wymiarze nie przekraczającym 6 lat był zaś uważany za okres równorzędny z okresem zatrudnienia w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz przepisów o świadczeniach pieniężnych i ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Uwzględniając przedstawione wyżej regulacje, Sąd Apelacyjny uznał, że okres urlopu wychowawczego (bezpłatnego) w związku z opieką nad dzieckiem należało traktować jako okres służby funkcjonariusza - kobiety, czyli okres pozostawania w stosunku służbowym. Okres służby, a także okres służby równorzędnej, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., stanowi wysługę emerytalną. Skarżąca korzystała z urlopu bezpłatnego i wychowawczego, kiedy pozostawała w służbie w organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. Sąd Apelacyjny stanął jednak na stanowisku, że okres urlopu bezpłatnego, oraz wychowawczego udzielonego funkcjonariuszce organów bezpieczeństwa państwa w celu sprawowania opieki nad małym dzieckiem powinien być uznany za okres, w którym funkcjonariuszka nie pełniła służby w organach bezpieczeństwa państwa (podobnie jak pracownica nie świadczy w tym okresie pracy). Jeśli bowiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego pracownik jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy, to korzystająca z takiego urlopu funkcjonariuszka jest zwolniona z wykonywania obowiązków służbowych. Pozostaje ona w stosunku służby, zachowuje status funkcjonariuszki, jednakże nie realizuje zadań przynależnych do określonego

stanowiska służbowego, tym samym nie pełni służby w organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., skoro realizacja zadań na stanowisku służbowym prawnie została jej odjęta. Z tych też względów Sąd Apelacyjny uznał, że okresy te powinny być liczone w wymiarze 2,6% postawy wymiaru za każdy rok służby, stosownie do art. 15b ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r.

Sąd Apelacyjny nie podzielił równocześnie apelacji odwołującej się co do naruszenia art. 15b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. Stwierdził, że przepis ten został dodany do policyjnej ustawy emerytalnej na mocy art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r., modyfikując określony w art. 15 sposób obliczania emerytury dla osób, które pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r.

Odnosząc się zaś do żądania ustalenia emerytury policyjnej z uwzględnieniem 40% podstawy wymiaru świadczenia za pierwsze 15 lat służby, Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie znajdowało ono żadnego oparcia w obowiązującym stanie prawnym, w szczególności w art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. W tym zakresie Sąd drugiej instancji, analogicznie jak Sąd Okręgowy, podzielił pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11. Odnosząc się natomiast do zarzutów sformułowanych w apelacji odwołującej się, stwierdził, że art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. został zbadany pod kątem zgodności z konstytucyjnymi zasadami: ochrony zaufania społecznego obywatela do państwa stanowiącego przez nie prawa, ochrony praw nabytych, sprawiedliwości społecznej, równości wobec prawa i dyskryminacji oraz podziału władz przez Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 2 lutego 2010 r. (K 6/09, OTK-A 2010 nr 2, poz. 15) orzekł, że przepis ten jest zgodny z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego na mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji RP ma; moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Dlatego też wszystkie sądy są zobowiązane te orzeczenia respektować i stosować.

Odwołująca się K.J. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 22 kwietnia 2016 r., zaskarżając ten wyrok w

całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: (-) art. 15b ust. 1 i 2 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, przez ich niewłaściwe zastosowanie, czego skutkiem było nieuwzględnienie przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury K.J. art. 15 ust. 1 ustawy, tj. 40% podstawy wymiaru emerytury po 15 latach służby; (-) art. 15b ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że na jego podstawie przepisy art. 14 i art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym stosuje się odpowiednio, ale z pominięciem art. 15 ust. 1 ustawy; (-) art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w związku z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że służba K.J. w Biurze Informatyki MSW w okresie od 27 maja 1975 r. do 31 marca 1980 r. oraz od 1 kwietnia 1980 r. do 31 lipca 1990 r. w Wydziale [...] Biura „C” MSW, były służbą w organach bezpieczeństwa państwa; (-) art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w związku z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że okresy urlopów macierzyńskich od 24 czerwca 1977 r. do 13 października 1977 r. oraz od 8 marca 1979 r. do 11 lipca 1979 r., były służbą w organach bezpieczeństwa państwa; (-) art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie 4

listopada 1950 r., ratyfikowanej przez Polskę w dniu 19 stycznia 1993 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284), przez jego niezastosowanie, czego skutkiem było wydanie przez Sąd pierwszej i drugiej instancji orzeczenia naruszającego prawo wynikające ze wskazanych przepisów Konwencji, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez brak w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego informacji, dlaczego przy ustalaniu faktów dotyczących Biura Informatyki Sąd ten nie uwzględnił nowych dowodów w postaci notatki służbowej z dnia 25 października 1970 r. dotyczącej reorganizacji Ośrodka Elektronicznego Przetwarzania Informacji i z dnia 8 lutego 1971 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Informatyki, przekazanych przez IPN, które miały poważny wpływ na błędne zaliczenie Biura Informatyki do organów bezpieczeństwa państwa oraz przez brak w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego informacji, dlaczego przy ustalaniu faktów dotyczących Biura „C” MSW Sąd nie uwzględnił dowodów w postaci rozkazu personalnego nr 081 z dnia 31 lipca 1990 r. oraz informacji z IPN i MSW o braku dokumentów potwierdzających datę rozwiązania Biura „C” MSW. Ponadto brak w uzasadnieniu informacji o nieuwzględnieniu faktów o przebywaniu przez skarżącą na urloпах macierzyńskich od 24 czerwca 1977 r. do 13 października 1977 r. oraz od 8 marca 1979 r. do 11 lipca 1979 r., mimo posiadania przez Sąd dokumentów, co skutkowało błędnym zaliczeniem tych okresów do służby w organach bezpieczeństwa państwa.

Zdaniem skarżącej, nie jest prawdziwe twierdzenie przyjęte przez Sąd Apelacyjny, że Biuro „C” rozwiązano w chwili utworzenia UOP. Zaprzeczają temu informacje zawarte w opracowaniach IPN, z których wynika że w 1990 r. z Biura „C” MSW utworzono odrębne jednostki: Centralne Archiwum MSW, Biuro Informatyki KGP, Biuro Ewidencji i Archiwum UOP. Dlatego okres służby w Biurze Informatyki MSW jak i Biurze „C” powinien być zaliczany do stażu emerytalnego według wskaźnika 2,6% za każdy rok służby. Prawidłowa wykładania wspomnianego zarządzenia MSW powinna bowiem prowadzić do uznania, że dokonało ono rozwiązania Biura Informatyki. Do chwili obecnej ani w zasobach archiwalnych IPN, ani w zasobach archiwalnych MSW nie odnaleziono zarządzenia, na mocy którego rozwiązano Biuro „C” MSW, stąd nie ma podstaw do twierdzenia, że Biuro „C” rozwiązano w chwili utworzenia UOP, w konsekwencji nie ma też podstaw do

twierdzenia, że Wydział [...] Biura „C” MSW był jednostką Służby Bezpieczeństwa. Dlatego nie ma dowodu, że Biuro „C” zostało rozwiązane z chwilą utworzenia UOP.

W ocenie skarżącej, rozwiązanie Służby Bezpieczeństwa nie jest tożsame z likwidacją poszczególnych jednostek. Stanowisko to potwierdza między innymi treść Zarządzenia nr 043/90 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1990 r. w sprawie zaprzestania działalności Służby Bezpieczeństwa. Zgodnie z treścią § 6 tego zarządzenia, Biuro „C” MSW prowadziło swoją działalność do czasu zakończenia reorganizacji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, co oznacza, że Minister Spraw Wewnętrznych pozostawił Biuro „C” w strukturze reorganizowanego resortu i nie rozwiązał go w związku z art. 129 ustawy o UOP. Dowodem, że Wydziały Informatyczne Biura „C” MSW nie zostały rozwiązane w chwili utworzenia UOP, jest zbiorczy „Rozkaz personalny nr 081” z dnia 31 lipca 1990 r. W myśl tego rozkazu, z dniem 31 lipca 1990 r. skarżącą zwolniono z Biura „C” i w tym samym dniu przyjęto do służby w Ośrodku Informatyki KGP. Stąd wydziały informatyczne Biura „C” MSW nie spełniają zapisów art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, ponieważ zostały rozwiązane przed utworzeniem UOP.

Powołując się na tak sformułowane i uzasadnione zarzuty kasacyjne, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji, a także o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana w niniejszym postępowaniu skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw. Jest ona oparta na obu podstawach zaskarżenia wymienionych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., w związku z czym Sąd Najwyższy uznaje za celowe odnieść się w pierwszej kolejności do sformułowanego w tej skardze zarzutu naruszenia przepisów postępowania, to jest art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy wstępnie zauważa, że wielokrotnie wypowiadał się na temat wagi naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. jako podstawy skargi kasacyjnej, wyjaśniając, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. z reguły nie ma

wpływu na treść wyroku, gdyż uzasadnienie jest sporządzane dopiero po jego wydaniu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 lipca 1998 r., I PKN 220/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 482; z dnia 9 lipca 1998 r., I PKN 234/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 487; z dnia 7 kwietnia 1999 r., I PKN 653/98, OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 427 oraz z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352). W niektórych orzeczeniach wyrażano jednak pogląd, że niezgodne z art. 328 § 2 k.p.c. sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji, może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, gdy niezachowanie wymagań konstrukcyjnych przewidzianych w tym przepisie będzie czynić zasadnym kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352) lub gdy uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420 oraz z dnia 15 lipca 2011 r., I UK 325/10, LEX nr 949020) albo nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, LEX nr 78271; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 67/11, LEX nr 970061). Podobny pogląd Sąd Najwyższy wyraził w motywach w wyroku z dnia 2 czerwca 2011 r., I CSK 581/10 (LEX nr 950715), wywodząc, że przez sporządzenie uzasadnienia nieodpowiadającego warunkom, jakie stawia wymieniony przepis, może wyjątkowo wypełniać podstawę kasacyjną przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Ma to jednak miejsce wówczas, gdy skutek uchybienia konkretnym wymaganiom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej, czyli gdy stwierdzone wady mogły mieć szczególnie negatywny wpływ na wynik sprawy. Analogicznie rozstrzygnął tę kwestię Sąd Najwyższy w wyrokach, które zapadły w sprawach: I PK 139/10, II UK 338/10, I PK 138/10, I UK 357/10, I PK 272/10, II UK 323/10, II UK 346/10, II UK 338/10 i I PK 171/10. Także doktryna aprobuje przedstawioną wyżej interpretację (por. Komentarz A. Jakubeckiego do art. 328 k.p.c. i podana tam literatura (w:) Komentarz do Kodeksu Postępowania cywilnego, pod. red. Dolecki H., Wiśniewski T., LEX 2011, por. też Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. A. Zielińskiego, Warszawa 2008 r., s. 504-506 i cyt. tam literatura). Zatem,

według dominującego poglądu nauki i judykatury, o uchybieniu art. 328 § 2 k.p.c. można mówić jedynie wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawiera danych pozwalających na kontrolę tego rozstrzygnięcia.

Zdaniem Sądu Najwyższego, uzasadnienie zaskarżonego wyroku z całą pewnością umożliwia wszakże kontrolę kasacyjną tego orzeczenia, ponieważ zawiera ono wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne określone w treści art. 328 § 2 k.p.c. W szczególności bowiem wskazuje się w nim podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, to jest ustalenie faktów, które Sąd drugiej instancji uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, a także wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Omawiany zarzut kasacyjny jest zatem nieuzasadniony, zwłaszcza że skarżąca nie podnosi w nim wyżej opisanych wad konstrukcyjnych uzasadnienia zaskarżonego wyroku, lecz wiąże naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. z pominięciem przez Sąd drugiej instancji części zebranego w sprawie materiału dowodowego. Tymczasem tak skonstruowany i uzasadniony zarzut może dotyczyć innego przepisu postępowania, to jest art. 382 k.p.c. Przepis ten nie jest jednak wymieniony w podstawach zaskarżenia, wobec czego jego ewentualne naruszenie uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego w niniejszym postępowaniu. Zgodnie z treścią art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje bowiem skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, co oznacza, że nie może uwzględniać naruszenia żadnych innych przepisów niż wskazane przez skarżącego, nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa skargi (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2017 r., I PK 95/16, LEX nr 2269194).

Niezależnie od przedstawionej wyżej argumentacji, Sąd Najwyższy zauważa, że twierdzenia skarżącej, że korzystając z urlopu macierzyńskiego w okresie od dnia 24 czerwca 1977 r. do dnia 13 października 1977 r. oraz od dnia 8 marca 1979 r. do dnia 11 lipca 1979 r. również nie pełniła służby w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. w związku z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r., nie poddają się kontroli kasacyjnej także z tej przyczyn, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c.,

podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Z tego przepisu wynika wniosek, że obejmuje on wszystkie twierdzenia skarżącego, które dotyczą wadliwości w określeniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a więc przebiegu zdarzeń lub stanów rzeczywistości oraz oceny mocy i wiarygodności dowodów, prowadzących do ustalenia faktów. Wyłączenie to dotyczy całej sfery ocennej, a zatem objętej zasadą swobodnej oceny dowodów, w związku z czym odnosi się nie tylko do art. 233 § 1 k.p.c., ale także do art. 228 § 1 k.p.c. (fakty powszechnie znane nie wymagają dowodu), art. 229 k.p.c. (fakty przyznane przez stronę przeciwną), art. 231 k.p.c. (domniemanie faktyczne), czyli tzw. bezdowodowego ustalania faktów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CSK 404/07, niepublikowany oraz z dnia 9 października 2014 r., I CSK 544/14, LEX nr 1541040 i orzecznictwo tak powołane). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, niepublikowany). Przebieg służby skarżącej z całą pewnością należy zaś do ustaleń faktycznych. W tych ustaleniach brak natomiast jakiegokolwiek informacji o tym, że we wskazanych przez siebie okresach skarżąca korzystała z urlopu macierzyńskiego (w załączonych do akt sprawy aktach przebiegu służby wykazano tylko okresy korzystania z urlopu wychowawczego, które zostały ocenione przez Sąd Apelacyjny). Skarżąca w toku postępowania przed Sądami obu instancji nigdy nie powoływała się też na korzystanie z urlopu macierzyńskiego w okresie swojej służby, a w postępowaniu kasacyjnym, jak to zostało już wcześniej podniesione, nie istnieje możliwość uzupełnienia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia o ten element. Z tych przyczyn nie jest także uzasadniony zarzut naruszenia art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. w związku z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r., przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że wymienione w tym zarzucie okresy urlopów macierzyńskich były służbą w organach bezpieczeństwa państwa.

W ocenie Sądu Najwyższego, nie są uzasadnione również pozostałe podnoszone w rozpatrywanej skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia przepisów

prawa materialnego. Wykładnia art. 15b ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej z dnia 18 lutego 1994 r. w zakresie dotyczącym odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 *in principio* tej ustawy, stanowiącego o tym, że emerytura dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby, została dokonana przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11 (OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210), zgodnie z którą za każdy rok pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej z dnia 18 października 2006 r., emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, między innymi, że po istotnej zmianie normatywnej obowiązującego stanu prawnego wynikającej z dodania szczególnego, szczegółowego i odrębnego art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, zawarte w ust. 2 tego przepisu odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy oznacza, że przepisy te stosuje się odpowiednio wyłącznie w zakresie, który nie został wyraźnie i odmiennie uregulowany w art. 15b ust. 1. W przeciwnym razie doszłoby do pozbawienia waloru i znaczenia normatywnego art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, do czego nie ma żadnych prawnych, prawniczych ani racjonalnych argumentów. Sąd Najwyższy stwierdził też, że art. 15b ust. 1 pkt 1 jednoznacznie nakazuje wyliczyć emeryturę osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, według obniżonego ustawowego wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok takiej służby, z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. Podkreślił, że nie ma żadnych podstaw ani uzasadnienia korygowanie zasady wyliczania emerytury mundurowej od innego wskaźnika procentowego niż 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjnej, w drodze odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 *in principio* tej ustawy, który przewiduje co najmniej 40% podstawę wymiaru tego świadczenia z tytułu pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Jeżeli służba była pełniona w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których

mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, to emerytura wynosi zawsze po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok pełnienia takiej służby (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Sąd Najwyższy odwołał się również do wykładni celowościowo-systemowej art. 15b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1b ustawy zaopatrzeniowej, która nie pozwala odstąpić od niebudzącej wątpliwości gramatyczno-językowo-logicznej wykładni art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy, przewidującego ustalenie (liczenie) wysokości emerytury z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za okresy pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej. Przyjęcie minimalnej 40% podstawy wymiaru emerytury za 15 lat służby przy ustalaniu wysokości emerytur z zaopatrzenia emerytalnego służb mundurowych prowadziłoby do niedopuszczalnego, bo bezpodstawnego podważenia waloru normatywnego i celu wprowadzenia istotnej zmiany normatywnej wynikającej z dodania szczególnej regulacji art. 15b ustawy zaopatrzeniowej. W porządku chronologicznym, a zatem co do zasady okresy służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, przypadały bowiem w okresie 15 „pierwszych” (początkowych) lat służby stanowiącej tytuł nabycia uprawnień z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy, przeto wykładnia zmierzająca do zachowania co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury takich osób w drodze odpowiedniego stosowania do nich art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej, wykluczałaby, a co najmniej w istotny sposób ograniczałaby, ustanowioną w art. 15b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy zasadę wyliczania wysokości emerytury z zastosowaniem współczynnika 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990. Inaczej rzecz ujmując, żądanie stosowania tego normatywnie obniżonego przelicznika procentowego dopiero za każdy kolejny (powyżej 15 lat) rok służby lub okres równorzędny z taką służbą (art. 13 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej) w istocie rzeczy wykluczałoby zastosowanie tego ustawowego przelicznika: całkowicie w przypadku osób pobierających emerytury zaopatrzeniowe wyłącznie z tytułu pełnienia służby w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2

ustawy lustracyjnej; albo prowadziłoby do ograniczonego („kadłubowego”) stosowania tego ustawowego przelicznika w przypadkach, gdyby okresy pełnienia takiej służby podlegały uwzględnieniu do wymaganej „zaopatrzeniowej” usługi emerytalnej. W ocenie Sądu Najwyższego, tego typu możliwość musiałaby jednoznacznie i wyraźnie wynikać z treści art. 15b ustawy zaopatrzeniowej, który nie zawiera formuły, zasady ani takich możliwości interpretacyjnych, które uzasadniałyby stanowisko, że emerytura osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, a których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, wynosi zawsze co najmniej 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i dopiero następnie wzrasta według wskaźników określonych tym przepisem. Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej nie zawiera gwarancji minimalnej co najmniej 40% podstawy wymiaru emerytury z tytułu lub w związku z okresami pełnienia służby w organach bezpieczeństwa PRL, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej. Przeciwnie, w przepisie tym prawodawca kategorycznie ustanowił jednoznacznie czytelną zasadę, że za okresy pełnienia takiej służby emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (ust. 1 pkt 1), z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Do wyliczenia wysokości takiej emerytury uwzględnia się ponadto po 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, z wyłączeniem jednak okresów równorzędnych służby w organach bezpieczeństwa państwa (art. 13 ust. 1 pkt 1b), które uwzględniane są na zasadzie wynikającej z art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej, tj. po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia. Odpowiednie stosowanie art. 14 i 15 ustawy do osób pełniących służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, oznacza zatem tylko uzyskanie przewidzianych w art. 14 i 15 wzrostów lub zwiększeń (przywilejów) emerytalnych z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy z tytułu i za okresy innej służby - niż służba w ustawowo wskazanych organach bezpieczeństwa państwa, w tym przywilejów wynikających z korzystnego (uprzywilejowanego) traktowania między innymi okresów poprzedzających lub przypadających po zwolnieniu ze służby przy ustalaniu wysokości tzw. emerytur mundurowych. Wyrażona w art. 15 ust. 1 *in principio* ustawy zaopatrzeniowej zasada przysługiwania co najmniej 40% podstawy wymiaru

emerytury za 15 lat służby dotyczy wprowadzie okresów pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., ale nie ma zastosowania do okresów równorzędnych z taką służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy. Tylko okresy równorzędne, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4, uwzględnia się do wyliczenia wysokości emerytury z przelicznikiem 2,6% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 2 ustawy zaopatrzeniowej), natomiast okresy równorzędne, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1b tej ustawy, tj. okresy pełnienia służby w latach 1944-1990 w strukturach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, podlegają przeliczeniu wskaźnikiem 0,7% za każdy rok takiej służby na podstawie art. 15b ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

Sąd Najwyższy w obecnym kładzie w pełni aprobuje poglądy prawne wynikające w powołanej uchwale z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11 oraz towarzyszącą im argumentację, wobec czego nie znajduje jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia zarzutów naruszenia art. 15b ust. 1 i 2 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., przez ich niewłaściwe zastosowanie, czego skutkiem było nieuwzględnienie przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury skarżącej art. 15 ust. 1 tej ustawy, tj. „40% podstawy wymiaru emerytury po 15 latach służby” oraz art. 15b ust. 2 ustawy zaopatrzeniowej, przez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że na jego podstawie przepisy art. 14 i 15 tej ustawy stosuje się odpowiednio, ale z pominięciem art. 15 ust. 1 ustawy. Zarzuty te nie mogą zostać uwzględnione także z tego powodu, iż skarżąca nie przeciwstawia poglądom wyrażonym w uchwale z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11, jakiegokolwiek argumentacji, która mogłaby je podważyć.

Zdaniem Sądu Najwyższego, nie ma też żadnych przesłanek do uznania za uzasadniony zarzutu naruszenia art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. w związku z art. 2 ust. 3 ustawy 18 października 2006 r., przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że służba skarżącej w Biurze Informatyki MSW w okresie do dnia 27 maja 1975 r. do dnia 31 marca 1980 r. oraz w Wydziale [...] Biura „C” MSW w okresie od dnia 1 kwietnia 1980 r. do dnia 31 lipca 1990 r. była służbą w organach bezpieczeństwa państwa.

Sąd Apelacyjny trafnie zakwalifikował bowiem, zarówno Biuro Informatyki MSW, jak i Biuro „C” MSW, w których skarżąca pełniła służbę, jako organy

bezpieczeństwa państwa. Wyliczenie organów bezpieczeństwa państwa zawarte w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. jest wprawdzie mało precyzyjne, co dotyczy w szczególności pkt 5 tego przepisu, który operuje wymagającymi wykładni sformułowaniami: „instytucji centralnych Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych” oraz „podległych im jednostek terenowych w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych Komendach Milicji Obywatelskiej oraz wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych”. Na potrzeby ustawy lustracyjnej pojęcie jednostek Służby Bezpieczeństwa zostało jednak zdefiniowane w jej art. 2 ust. 3. Takimi jednostkami są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Wobec tego, wykładając treść art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy, należy odwołać się do tej ustawowej definicji. Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela przy tym pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 lutego 2015 r., II UK 104/14 (LEX nr 1665589 - orzeczenie to odnosiło się do okresu służby w Biurze „B” MSW) oraz przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w orzeczeniu z dnia 14 maja 2010 r., II AKa 108/10 (LEX nr 833269), zgodnie z którym sam art. 2 ust. 3 ustawy 18 października 2006 r., jako zawierający legalną definicję pojęcia jednostki Służby Bezpieczeństwa, jest wystarczający do rozstrzygnięcia, czy dana jednostka Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jest jednostką Służby Bezpieczeństwa (centralną bądź terenową), a zarazem organem bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej. Trafny jest bowiem zawarty w tych orzeczeniach wywód, że w praktyce nie jest możliwe w oparciu o akceptowane metody wykładni (a zatem z wyłączeniem możliwości wyprowadzania wniosków pomocnych przy interpretacji aktów prawnych wyższego rzędu z aktów niższego rzędu, jak i możliwości ustalenia treści normy ustawowej z odwołaniem się do aktów-dokumentów tajnych tworzonych na użytek aparatu bezpieczeństwa państwa) wykazanie, że dany podmiot był instytucją centralną lub terenową Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej. Wobec tego, to przepis art. 2 ust. 3 tej ustawy powinien służyć ustaleniu, czy dana jednostka MSW jest centralną bądź terenową jednostką Służby Bezpieczeństwa a zarazem organem bezpieczeństwa państwa.

Biuro „C” MSW, jak prawidłowo przyjął Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku, odpowiada kryteriom powyższego przepisu. Zostało bowiem rozwiązane w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa. Utworzenie nowych jednostek organizacyjnych w Urzędzie Ochrony Państwa i Komendzie Głównej Policji, które przejęły zadania dawnego Biura „C” i podległych mu terenowych jednostek organizacyjnych (w ramach rozdzielenia kompetencji, o czym mowa w art. 129 ust. 2, art. 130 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa), nie oznacza zachowania tych jednostek w dotychczasowym, niezmienionym stanie formalno-prawnym. O rozwiązaniu w 1990 r. Biura „C” jako jednostki centralnej Służby Bezpieczeństwa w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych świadczy jednoznacznie treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1990 r. w sprawie nadania statutu organizacyjnego Ministerstwu Spraw Wewnętrznych (Dz.U. Nr 49, poz. 288). Statut nie wymienia już Biura „C” jako działającej w Ministerstwie komórki organizacyjnej. Wcześniej Biuro „C” działało w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych zgodnie ze statutem organizacyjnym MSW, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 144/83 Rady Ministrów z dnia 21 października 1983 r., było bowiem wymienione w jego § 6 pkt 2.

Wypada też podkreślić, że analogiczną kwestię, odnoszącą się wprost do kwalifikacji służby w Zarządzie Łączności MSW i Wydziałach Łączności Wojewódzkich Urzędów Spraw Wewnętrznych jako służby w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 15b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., ale mającą bez wątpienia bardziej uniwersalny charakter, rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 14 października 2015 r., III UZP 8/15 (OSNP 2016 nr 4, poz. 47), wyjaśniając, między innymi, że dyspozycja powołanego przepisu jest skierowana do wszystkich osób będących adresatami ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., które pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa, a punkt ciężkości został przeniesiony w niej ze statusu funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa na status jednostki organizacyjnej, w jakiej była pełniona służba. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, że właściwa wykładnia art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. prowadzi do wniosku, że jednostkami Służby Bezpieczeństwa są te instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa MSW oraz podległe im jednostki terenowe w

wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach MO oraz wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, czyli do momentu uzyskania przez ten Urząd organizacyjnej i technicznej zdolności do funkcjonowania po rozwiązaniu Służby Bezpieczeństwa oraz do przejęcia i kontynuowania niektórych zadań dotychczas przypisanych tejże Służbie. Sąd Najwyższy przypomniał też, a pogląd ten z całą pewnością odnosi się również do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, że rozwiązanie Służby Bezpieczeństwa nastąpiło z mocy art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa. Natomiast ust. 2 tego artykułu nakazywał Ministrowi Spraw Wewnętrznych przekazanie nowo utworzonym organom centralnym, zgodnie z ich kompetencjami, dokumentów, mienia oraz etatów pozostających dotychczas w dyspozycji Służby Bezpieczeństwa. Zarządzenie nr 043/90 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1990 r. w sprawie zaprzestania działalności Służby Bezpieczeństwa, wydane w celu wykonania art. 129 ustawy o UOP, wyjaśniało w § 6, że zadania realizowane przez Biuro „C”, Biuro „B”, Departament Techniki oraz Zarząd Łączności i ich ogniwa terenowe, a także Departament PESEL, pozostawały niezmienione co czasu zakończenia reorganizacji MSW, a przekazanie dokumentów oraz wyposażenia technicznego miało nastąpić z chwilą podjęcia zadań przez właściwe jednostki organizacyjne MSW, UOP, Policji lub innych instytucji państwowych. Skoro zaś zarządzenie to zostało wydane w celu wykonania postanowień art. 129 ustawy o UOP, który stanowił o likwidacji Służby Bezpieczeństwa, to oznaczało, że wymienione w § 6 jednostki organizacyjne były w chwili utworzenia UOP w strukturach Służby Bezpieczeństwa i z mocy prawa podlegały rozwiązaniu. Zupełnie bezpodstawne jest zatem twierdzenie, jakoby treścią zarządzenia unormowano także sytuację prawną innych – poza wchodzącymi w skład rozwiązanej Służby Bezpieczeństwa – jednostek organizacyjnych MSW. Kończąc swoje rozważania, Sąd Najwyższy uznał również, że trafności tezy, że wszystkie jednostki organizacyjne Służby Bezpieczeństwa uległy rozwiązaniu z mocy prawa, nie przeczy też fakt, że niektóre zadania należące uprzednio do jednostek Służby Bezpieczeństwa były po rozwiązaniu tej

Służby realizowane przez nowo utworzone komórki organizacyjne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Uzupełniając ten wywód można zatem jedynie dodać, że skoro zarządzenie nr 043/90 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1990 r. w sprawie zaprzestania działalności Służby Bezpieczeństwa, zostało wydane w celu wykonania art. 129 ustawy o UOP, to wszystkie jednostki organizacyjne MSW (w tym Biuro „C”) wymienione w § 6 tego zarządzenia należało traktować tak samo i bez wpływu na ten wniosek musiała pozostawać okoliczność, że niektóre ich zadania były – po rozwiązaniu Służby Bezpieczeństwa – realizowane przez nowe jednostki utworzone w ramach UOP lub Komendy Głównej Policji.

Sąd Najwyższy podziela również przyjęty przez Sąd Apelacyjny sposób wykładni art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r., z którego wynika że Biuro Informatyki MSW było jednostką Służby Bezpieczeństwa stanowiącą poprzedniczkę Biura „C” MSW w rozumieniu tego przepisu. Takie rozumienie art. 2 ust. 3 odpowiada bowiem interpretacji tego przepisu przeprowadzonej z uwzględnieniem nie tylko reguł językowych, ale także funkcjonalnych, jeśli zważyć, że Biuro „C” (w przeszłości podlegające także innym przekształceniom) od dnia 1 kwietnia 1980 r. objęło swoją strukturą organizacyjną Biuro „C” w jego dotychczasowej postaci oraz Biuro Informatyki MSW (po uprzednim rozwiązaniu tej jednostki oraz przejęciu jej zadań i kadr). Od tej daty owa struktura organizacyjna składała się więc z dwóch niezależnych wcześniej jednostek organizacyjnych, co powodowało, że bez względu na to, że zachowała ona swoją pierwotną nazwę, to jednak stała się (przez zmianę struktury organizacyjnej i ewidentne zwiększenie zadań) nową jednostką organizacyjną. Zarówno Biuro Informatyki, jak i Biuro „C” w postaci sprzed 1 kwietnia 1980 r. z pewnością były natomiast jej poprzedniczkami.

Całkowicie chybiony jest, z kolei, sformułowany w rozpatrywanej skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka, przez jego niezastosowanie, zwłaszcza że opiera się on na zupełnie niezrozumiałym, a w każdym razie niczym niepopartym twierdzeniu, że „w sprawie nastąpił zwrot polegający na całkowitym odejściu od dotychczasowego orzecznictwa”. Twierdzenie to jest zaś niezrozumiałe choćby z tej przyczyny, że ocena prawna zaprezentowana w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia w pełni respektuje

ugruntowane poglądy Sądu Najwyższego oraz Trybunału Konstytucyjnego dotyczące wykładni przepisów znajdujących zastosowanie w niniejszej sprawie.

Jedynie dla uporządkowania tej kwestii, Sąd Najwyższy przypomina więc, że problem zgodności zmian w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r., dokonanych ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie tej ustawy (Dz.U. Nr 24, poz. 145), z Konwencją o ochronie praw człowieka był już przedmiotem szczegółowej analizy dokonanej przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 14 maja 2013 r., 15189/10 w sprawie Cichopek i inni v. Polska (LEX nr 1324219), którą odrzucono skargę wniesioną w wymienionej sprawie. Europejski Trybunał Praw Człowieka, podsumowując swoje rozważania, stwierdził zaś w tej decyzji, że skarżący w nie doświadczyli utraty środków utrzymania ani zupełnego odebrania świadczeń. Ponadto Trybunał wskazał, iż mimo że zaskarżone środki zmniejszyły przywileje emerytalne wprowadzone specjalnie dla osób zatrudnionych w komunistycznych instytucjach państwowych służących niedemokratycznemu ustrojowi, niemniej jednak utrzymały funkcjonowanie systemu korzystniejszego dla tychże osób niż powszechny system zaopatrzenia emerytalnego. W związku z tym nie można uznać, by Państwo polskie nałożyło na zainteresowanych nieproporcjonalny i nadmierny ciężar.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swojego wyroku.